

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön februar. 14^{kén} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

B o s z ú - s z i k l a .*(Folytatása.)*

„Ember! — mond a' megrettent nő — czélod nemtelen! mi az, ki gyilkokkal lappang? — kell-e tör egyenes utra?“

„Czelomat én nem, de atyám tudja; utam tekervényes, szirt-ről szirtre hágtam, míg elértem; őrzőim, barátim ezek voltak, őrzői annak, mit neked hozék. De mielőtt a' hozományt átvennéd 's hallanád az izenetet — fáj mondanom, de agg apám akarátja, ki halállal küzd, 's üdvére esküszik, hogy mondása igaz, akarátja szent. — Esküdj kérlek, esdeklem e' tőrre, hogy senkinek el nem árulsz; hogy atyámról — ki csak maga tudója e' nagy titoknak, 's az, rettentő boszút állhatna — és rólam hallgatni fogsz, 's megteszed azt, mit kívánok. — Te még is rettegsz? Ah! ha vőlegényed szive enyinként dobogna boldogságodért, úgy jutalmazva volnál; — 's hogy jelenleges törekvésem nem önzés, a' te fénysugaras 's enporrangom közötti különbség igenelheti. Áltam egykor én is olly fénytetőn, melyről önzést nem titkolhatnék boldogságodérti lépteimben; mert te jobb vagy, mint a' hir beszéli; szebb, mint Palermónak legszebbike. Ah! de fénytetőmet fojtó gőz lépé-el, 's nekem völgybe kellett szállnom, hol magasra törekvő vágyomat szép multakban szenderitem.“ — A' hó-szinű kéz fénylő tört érinté, 's a' rubin ajak esküt rebegett-el.

„Angyálnak igen-je“ is szent eskü: de agg apám akarátja ez volt. Halljad tehát.— A' honunkat fenyegető vész fegyvert fogatott minden igaz síjával. Harczos csoporttal indult-ki sas fészkeből egy bátor vezér, benne hagyván siránkozó nejével egyetlen gyenge magzatát. — A' táborban sok igaz fiat kürt riaszta harci lángra, és honn egy korcs, ördögnek sugalltára, tiltott szerelemre vetemedett. Pénzzel rontá a' bátor vezérnek udvar-őreit; belopódzott siránkozó nejének háló ágyához a' vad indultnak korbácsoltja. A' ré-

múlt nőnek harczos lármájára meghittjei összegyűltek: de asszonyuk már elvérzett, és szívében egy gyilkot leltek. A' bátor vezér saját atyád; a' titkos gonosztevő vőlegényednek apja; anyád mellett vérzett-el; — a' tör, melyre most esküvél, titkosan jött atyám birtokába. Ez idáig nagy titok volt: de most apám megizené. Mondja tovább — hogy jegyesed rettenetes, mint villanyos felleg; kegyetlen, mint annak lángja; — atyád szemét lekötötte: de az ördög angyal soha sem lesz. Illyen ő most, — apám jól tudja: — de lehet, hogy isteni erő változást tesz sokszor a' gonoszságban, 's még a' bünt is remény-utra viszi; azért te várj, higgy, és remélj.“

„Atyám — nézd — e' drága szekrényt küldi; e' drága szekrény járó óráát fedez; ezeket őrizetetre bizza; de addig oltárhoz ne lépj, míg az óra végképp' el nem áll. Ekkor vőlegényed megváltozik, jószivedhez méltó jegyesed lesz, olly kegyes, millyent szeretsz, szerelmedet tisztán viszonzó. De hogy gyanús ne légy, vedd ez ártatlan porocskát, melylyel arczodnak kőri szint adván, ál-beteg légy; vonulj magányba. — Ott valaki közelg; távoznom kell; jusson eszedbe, mire esküvél; jusson eszedbe ön boldogságod, 's ha majd azt fellelted, jusson eszedbe a' burkolt alak.“

„Mi ez? — szól egy festvény előtt bálványnya válna. — Csudás esetnek szüleménye-e e' kép, hogyan jött birtokodba? — Add-át — térdeimről kérlek — kis időre; — visszahozom! — O! ha tudnád, miként vagyok hozzá jogosítva, nem csudálnál; — teljesítsd kérésemet! — Így! — áldjon az ég, 's esküdet el ne felejtse.“ — És magához szorítva a' megnyert képet, eltünt hirtelen a' burkolt alak.

„Akaratod teljesítve van asszonyom — mond a' rögtön belépő kertész — kedvesebb virágidat felszedtem; utra 's átültetésre elkészítettem: de a' legszebb rózsabokrot itt kell hagynod; — elvesz, ha felveszem; — o bár valamit jót jelentene. — Asszonyom! — megengedj — zavart olvasok képedről; de titkolódsz; nyilván kedvet tettetsz, ha belsődet gyász fedi is. Győződj-meg, a' szép nőnek nagy erényéhez simul a' legvadabb férj szíve is, 's boldogított nőnek lenni a' természet felséges ajándéka. Követni foglak, ha tetszik én is; termeidet ott is újra színezem, hogy honnal csaljon-meg minden vonása; festvényeinket elrendelem; elszórtt készületidet rendbe szedem; virágid ápolására tanítványt hagyok; — igen! nekem vissza kell jönnöm, mert itt atyád magas lelkén nől vad fájdalomra hatás gyógyszer. — Ah Biankám! te boldog vagy; te már nem érzed.“ — Most a' kép helyére 's innét égő

szemmel Irmára tekintvén — „hova lön asszonyom! a' kép, melyet gondod alá bízam? Mondd, tudod-e? — vagy orozva van, vagy talán kiküszöböltetett, hogy a' többinek diszét ne vegye?“

„Alfonso! — szól Irma magát rendbe szedve — te jó, de — mint gyakran mondtam — gyanús vagy előttem; gyanús a' kérdéses női arczkép, melyet egy minapi utazó, kevés kérése 's ezen szavai után „én jogosítva vagyok ehhez“ — magán kívül ragadott-le, 's én jogot sérteni nem akarván, engedtem, mivel visszahozását ígérte. Fejtsd-meg Alfonso e' talányt, 's e' gyanúból emelkedj — ha tudsz!

„Ámitva vagy jó asszonyom; hű barátság szózata messze földre is tisztán hangzik, ebből tudom, hogy nőm, az én kedves Biánkám, rég' hamvad már messze földben: 's bár én nagy vétket követék ellene: még is — Istenemre mondom — éltében egyedül én valék jogosa. Többet ne kérdezz. Lát'd, le vagyok verve: de ha a' vándor visszajő, add tudtomra, kérek, asszonyom! — Azontul mindent meghallasz; nem leszek előtted többé gyanús.“

VIII.

Az éj beállt, és ismét elmúlt; drága szekrénykében az óra járt, 's Irma arcát kóri szín borítá. Rosszat jövendöltek a' változásból, 's a' vőlegénynek sem volt kedves a' halasztás. — Forrongott az udvar idegen nász-csoportokkal, de egyszersmind lelketlen keringéssel tünelgtek; mert Irma nem vala köztök látható. Hosszú asztalok görbedtek váró vendégek étkeiktől: de azok izetlenek valának, mert Irmának távol léte fűszer hiánya volt. Magányba szigetelte ő magát, járó óra levén mindene; — várt és remélt, de maga sem tudta mit.

Az udvar lassanként elcsendesedett, csak egy két cselédi ablak csillogott még; senki sem tudja, hogy a' kapuban felnyergelt lovak várakoznak; senki sem vette észre, a' kapuson kívül, hogy egy tisztas ősz lelkész jött-be urokkal beszélendő. A' beszéd titkos, rövid; — az ősz lelkész kegyes szavakkal könyörög: de Lángfi kétségeskedik. — „Ősz fejemre szálljon mennyből átok — mond most az — ha azt tudva roszban töröm. Uram! kövess egy meghitteddel; — a' halálnál nincs irgalom!“ — Elindultak.

Ha titkon követjük a' haladókat, hosszú pázsit-uton kell utánunk mennünk; figyelmeznünk kell a' lovak tompa dobogásaira, hogy el ne tévedeljünk; mert az út hova tovább tekervényes;

erdőbe vesz-el; az ég borúlt; az éj korom-fekete. — Tompa dobogást nem hallunk már a' szikláról dühöngve rohanó víz-zajtól; rengeteg homályába vesztünk, 's csak éles vizsgaszem után lelhetjük-fel a' rejtélyes lakot, melly előtt nyergelt lovak prűszkölnek. — De mi hijában fáradánk; — a' rejtélyes lakba nem léphetünk; ajtaja zárva van. Semmit sem hallhatunk; mert benne csend uralkodik. — Térjünk vissza kedvesim! — ugy sem éldeletes szemle a' halálos ágy és haldokló.

Egy cseléd-ablak sem csillog már: de fent a' hosszú csarnoki szobák egyikében álomtalan virraszt.

„Higgyek-e neked varázs hozomány — így tűnődik az álomtalan — igaz-e a' titkos izenet, vagy rossz lélek ingerkedik velem? vagy az irigység ——— de o, mit beszélek!? 's még kételkedhetem! — hisz' a' csalárdság leginkább boldogság alkotmánya alá furja magát, hogy alapjának megrontásával romba döntse az egészszet; — ettől hát tartanom gyengeség. De még is mire czéloz' e' hozomány? Haldokló esküvék üdvére jó czélzatatért; 's ah! a' tündérkövet, a' bájos alak (kiével szellemem, érzem, hogy rokon) engem miért csalna? Igazság sugárzék szép szeméből. — „Ha vőlegényed szive enyinként dobogna boldogságodért“ — szavainál érzem, hogy szellemeink kezet fogának; 's ha van ezeknek igazságuk, mellyek a' nélkül, hogy tudnók miért, vonszódást vagy visszataszítást szűlnék bennünk valaki iránt: ő engem tudva nem csálhat. — „Ha boldogságod' feltaláltad, jusson eszedbe a' burkolt alak“ — mondá tovább. O én valami belső sugalmat hallok, ki előtt — piruljak megvallani, sziv 's éji magányban, hogy kölcsönös vizsgánk hamar feltalálná? — Kis időre kéréd a' képet; — megjössz tehát, mert zálogod is van — akkorra titoklepledet elhagyd ám; a' porrang te rád nem illik!

„És te ékes művecske el ne állj, ha csuda-kerekeid hoznak elő Jótékonyan javító perczeket; égi erő hosszabbítsa lánczodat, hogy évekig tartson a' körpálya; évekig küzdjön a' javulással, ki azokon keresztül gonosz volt. De szelidüljön bár a' sas galambbá, hogy a' gyenge sereg ne rettegjen; a' gonosz lélek angyallá, hogy üdv kövesse a' kárhozatot; legyen illyenné jegyesem, hogy sok boszút kérő szavakat áldás-kérések váltsanak-fel, Irma őt nem kedvelheti, nője nem lehet 's nem is lesz. 'S ha még is ezt tenné, halljad menny 's föld — anyám egekbe szállt lelke átkozd-meg a' gonosz leányt!“

„Csudás művecske! el ne állj — égi erő hosszabbítsa lánczodat! — Ah, de én hijában esdeklem; — lánczod lefolyt, 's te elálltál;

— talán vőlegényem megváltozott? kegyessé lett, a' millyent szeretek, szerelmemet tisztán viszonzó; jöhetsz nagy nap — készen a' felelet!

(Vége következik.)

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Trencsin vármegye.

(Folytatása)

Trencsinnek légje, e' táj magas fekvése 's a' hegyeit borító erdők 's növények özönéből kipárolgó savító (oxygen) bősége miatt igen egészséges; — kemény azonban 's hirtelen változó, mi a' nem odavaló születésűekre könnyen gyulladásos betegséggel hat. Mérsekleti tekintetben pedig két tulságos tulajdonú; mert valamint télben rendkívül hideg, — úgy nyaratszaka az öblös völgyekben megrekedt napsugárok miatt gyakran majdnem kiállhatlan hév.

Földjeinek termékenysége, a' vághi lapályon vetekedik az alföld fekete földjével, 's megtermi a' vetemény minden nemét, kivévén a' meleg éghajlatot kedvelőket; — de illy neműek közül is a' Vitorisz László urnak horóczy kertjében termett barackok — 's szunyoghné asszonynak Jeszeniczen termesztett sárga dinnyéi az olasz földiekkel vetekednek. Kukoriczával nem hizlálnak e' megyében sertéseket, mert az V.Beszterczéig csak apró marhának 's egyéb szükségre, azon felül pedig csemege gyanánt termesztetik. De a' pohánka megbecsülhetlen hasznos terméke a' megyének; nemcsak könnyű munkáltatása végett hanem azért is, mivel mézdús virága kelyheiből a' legszebb — 's jobb mézet gyűjti a' méh. Tápláléka ez a' pórnak szintugy mint a' dus paloták lakóinak, mert belőle mindenféle 's a' legfinomabb ételek készíthetők, 's a' riskásával minden tekintetben vetekedik, sőt egészségre való hatásával felülmul minden ázalék-nemet. Két-szer szokták ezt itt vetni, szent Iván nap táján junius közepén — és a' learatott gabona helyére juliusban, melly utósó, ha néha meg nem érhetik is, igen jó táplálékul szolgál a' marhának. — Ohajtandó lenne, hogy az alföld is tenyésztén e' hasznos növényt!

(Folyt. következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Dunánk jege a' febr. 6-kán beállott lágy idő 's viznek áradása következtében, melyet folyvást éjszakyugoti szél kísér, 10-dikén estve felé 5—6 óra között kissé alább mozdult. 11-kén déli tizenkét és fél órakor ismét megindult, de mintegy 10 perc mulva újra megállott, 's az átjáró emberek azonnal kezdék ismét taposni.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' pavian, mint pásztor. Déli Afrikában bizonyos ember egy pavian fiút nevelt-fel, 's azt később pásztorkodásra használta. Az állati pásztor egész napon át nyája körül volt, 's azt estve a' karámba terelte, mely alkalommal egy kecskén szokott ülni. Élelmeül egyik kecskének teje vala határozva; ezt ő naponként megfejté, de a' többihez nem nyult. Pásztorkodását egy egész évig becsülettel folytatta, 's végre egy leopard által szétépetett.

Krokodil-vadászat. — E' célra a' Malayok száraz, sík és nyílt helyet választanak; e' téren egymáshoz bizonyos távolságra egyes fáknek kell állniok. A' vadászok bizonyos távolságra a' tengertől lesben állnak. Mily helyest a' krokodil partra lépett, négy kézlábon csuszva elszélednek, később visszatérőnek az állatnak oldalt megrohanására. Egy vadász, ki a' tér közepén maradt, elkezd jajgatni; a' krokodil figyelni kezd, 's a' jajszó felé megy. A' Malay, ki egy fa megett rejtezik, e' közben négy kézlábon tovább csuszva egy más, távolabb fekvő fa mögé rejtezik, 's ez által vadász társainak alkalmat nyújt a' közeledésre. Ismét jajgatni kezd, a' krokodil ismét a' hang után indul, 's a' tengertől mind inkább eltávozik. Utolsó állományra érkezve, az avarok közt turkáló Malay zajt üt, melylyel az érkezők lépteinek dobaját elnyomja. Azon perczben, midőn a' szörny martalékára akar rohanni, egy vadász hátára szökik. A' krokodil száját feltátja: ekkor egy vastag vas peczket keresztben torkába ütnek, a' többi vadász oda rohan; mérgezett fegyverekkel több sebet ejt rajta, és ritkán engednek neki időt a' tengerig vándorlásra.

A' perni kormányzóság ásványai. Pern kormányzóság legnagyobb gazdagsága az ásvány-országban áll; lakosainak nagyobb része bányamiveléssel foglalatoskodik. Vasat, rezet bőségben ad a' föld; ólom, arany, ezüst, só, márvány, jaspis, agát, amethyszt, magnes már kevés ásatik-ki; néha elvétve gyémántot is találnak. Az aranyat homokból és bánya-erekből kerítik napfényre; az arany erek hosszas időn át olly dúsan jövedelmeztek, hogy miatta a' homokot egészen elhanyagolták; újabb időkben azonban ismét elővették az aranymosást, melyből évenként minden munkás 32—44 solotnik aranyat gyűjt össze. Utóbbi esztendőben egyremásra évenként 250 pudot (1 pud = 40 $\frac{1}{2}$ lb) gyűjtöttek e' becses érczből, 's mintegy 100 pud platinát. Leggazdagabbak a' berehosi arany erek 's legásványdúsabbak a' sosvai és belajai-ak. A' koronának Uralban 25 háhora van, 5 arany, 13 vas, 6 réz 's egy fegyver-készítő, melyek általában 33.000 munkást foglalatoskodtatnak. Magány személyek birtokában 93 vas, 35 réz, két kén és gáliczsavany hámor van. Minden háhora a' kormányznak 95.756 's az uralskiak általában 154.000 munkást foglalatoskodtatnak. Ez utóbbiakból évenként 300 pud arany, 200.000 réz, 5.500.000 vas, 's 8.500.000 kötermény kerül-ki. Legnagyobb részét e' terménynek Pern-kormányzóság adja, honnan évenként mintegy 7 millio pud sót visznek-ki; a' korona birtokában álló dediukinei sóbánya (so-

likamski kerületben) évenként 1.300.000 pud sót ad; az ussolie-iek pedig, mellyek legrégebbek, 's magányosok birtokában vannak, még többet.

Nevezetes odor. — St. Marcel községhen egy szörnyű terjedtségű és ritka szépségű odrot fedeztek-fel. Az odornak tökélyes megjárására hét órányi időköz kívántatik. Igen hosszú karzatok találkoznak, mellyek közül némelylek 300 metre hosszúk, de elragadóbb látványul szolgál a' szemnek különféle színeivel és fajaival a' mészkovacs.

KÜLÖNFÉLE.

Előítéletek. Hogy az arczbőr-szin iránti előítéletek Keletindiában még folyvást divatoznak, egy utazónak következő jegyzékéből megbizonyodik. Egy táncmulatságon voltam. Minden örült; vigadott, enyelgett; csak egy ritka szépségű hölgy ült a' teremnek egyik szegletében, a' többi dámától észrevétlenül. Olly ártatlan tekintettel ült e' madonna-fő, mellyhez hasonlót csak az ég lakosai között lehetne találni, 's még is olly szerencsétlennek, elhagyatottnak látszék, hogy látása keblemben az érzésnek minden hurát megpendíté, és — tánczra szállítám. Azonban csak hamar átláttam, hogy a' fashionable szokások ellen kelle vétenem; mert a' dámák között suttogás támadt; legyezőiket szembeszökőleg mozgaták, irántam és tánczosném iránt; ha velök érintkezésbe jöttünk, olly figyelmetlenséggel voltak, hogy végre valóban örültem a' táncz bevezetésének. A' dámák kerültek, 's rám, mint valamely ismeretlen szörnyre, ujjakkal mutogattak. Ez végre boszontani kezdett, 's minthogy okát e' bizonyos megvettetésnek át nem láthatám, egy ismerős dámához folyamodtam, fejtené-meg nekem e' talányt. Eleinte süket füleknek papoltam; de midőn látá, hogy valóban szívből beszélek, így kiálta-fel: „mi indithatta önt arra, hogy a' dámákat illy érzékenyen megsértse? Miként juthatott ön azon gondolatra, hogy Costiá-val tánczoljon?! — Egyik zavarból másikba estem, mert meg kelle vallanom, hogy olly kevésbbé tudom e' szónak értelmét, mint boszonkodásuk okát. Ismerős dámám most följegye a' többinek, hogy csupán tudatlanságból hibáztam, és magára vállalá a' gyarmati szokásokban oktatásomat. — „Mindenek felett tudnia kell — mondá ő — hogy Keletindiában különféle néposztály van; p. o. a' Mula tt egy fekete és fejrnek gyermeke; a' Mustia egy fejrnek 's Mula ttnőnek; a' Fustia egy Mustianőnek 's fejrnek; 's a' Costia egy fustianő 's egy fejr férjfiúnak magzatja. 'S ön rossz ember, egy illyennel tánczolt.“

Hindu vak hit. — Lapjainkban már többször szólottunk e' népek különös sajátságai, ön magát kinzása, csüggedhetlensége és vakhit iránti vonzalmáról. Többi között említést érdemel következő, a' „Madras Courier“ című folyóirathól kölcsönzött cikkely is. — „Egy az indiai oceannal határos Cutch tartományból származott vakbuzgó ember, Brama tisztelésének legkülönösebb módját gondolá-ki folyvást növekedő buzgóságában. A' „Tulsi“ néven nevezett szent fának lemetszé t. i. egy ágát, azt földdel tömött fazékba ülteté, és bal tenyerére állítván égre feszített karral feje fölött tartá. Öt évig tartá a' Hindu kezét ez állásban! a' Tulsi-ág megfoganszott, 's jókora esemetévé serdült; de az alá gyámitott karnak izmai megmerevültek 's elszáradtak; a' körmök rendén tul megnöttek és meghorgasodtak, és e' szerencsétlen még is tud enni, inni, alunni, sőt mi több, szánandó sorsa felett közö-

nyösnek lenni. A' néptömegnek tetszést nyilvánító zaja kitörli elméjéből kiállott szenvedéseinek emlékét.

A' hét esztendő s porosz háború áldozatai. Mennyit nyelt el a' 7 esztendő háború emberekben és pénzben, II-dik Fridrik írományaiból megbizonyodik. Porosz ország 180.000 embert vesztett 16 nagy ütközetben és ostromokban. Az oroszok közül négy csata és hosszas utazások 120.000 embert emésztének-föl. Ausztriának 140.000 emberébe került a' háború. A' Francziák 200.000 lélekre becsülték veszteségüket. Az Angolok és szövetségeseik közül 160.000 ember hullott-el. A' birodalmi sereg 7.500 's a' Svédok 28.000 fegyverviselőt áldoztak-fel. E' szerint minden év 100.000 embernél többet emésztett-fel, ide nem számítva a' hadvész, gond, nyomor és szorongás által a' városok és falvakban elhunytakat. De legnevezetesebb Fridriknek azon bizonyítványa, hogy neki az egész háború csak 125 millióba került. Ez évenként 17—18 millióra megy; 's annyi pénz most nem elég a' porosz hadseregnek eltartására évenként.

EMLEKMONDÁS.

Élni kell.

Nem álmodni, hanem élni
Illik e' szép világon
Méh-ajakkal mézet lelni
Lehet minden virágon.

Egyik hervad, másik nyílik,
Mindenik csak tünemény,
Annak nyílik a' legszebbik,
A' ki szabad 's vig, mint én.

BERZSENYI (Aur. 1825)

Haladás. — Atyáink megtörték a' rést; nekünk állandó jelszavunk „haladás“ legyen. De vegyük ezt a' maga valódi értelmében, ne hogy annak félre magyarázása minket csalékony lidérczképpen az emberiség legnemesebb céljától távol vezessen — az emberiség és magyar állásunk nyomos kívánatainak elérése felé soha meg nem állván, szüntelen haladjunk.

B. MEDNYÁNSZKY ALAJOS után —

Áldozat. — Ritka szép 's jó kezdődött és tenyészett valaha előre ment áldozatok nélkül.

KÖLCSEY F. után K. H. K. J.

Átok. Van egy átka a' szerencsétlenségnek, melynek gyakran áldozatíva leszünk, midőn minden nyájasan mosolygó arcban könyörületet szívet keresünk, 's igen ritkán folyamodunk azokhoz, kik megértvén bűnkát, azon segítni tudnának.

FRANKENBURG. (Részvét Gyöngyei.)

Hasonszórejtvény.

A' föld illyen most; ha derült 's hideg éj megelőzte
Menj-ki korán, 's illyen lesz hajad és bajszod:
Illy paripák vannak, bár más fajnál kevesebben.
Féli a' pór; ha kiből jaj-szavakat facsara.

Cs. J.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul, a' Duna partján 114. sz. a.

Nyomatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.